

ПОГОДЖУЮ

**Заступник голови
Харківської обласної державної
адміністрації**

О.О.Скаун

« 13 » грудня 2017 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Перший заступник голови
Харківської обласної державної
адміністрації**

М.Л.Беккер

« 15 » грудня 2017 року

**ОРГАНІЗАЦІЙНО - МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
щодо навчання населення Харківської області
діям у надзвичайних ситуаціях у 2018 році**

Для забезпечення виконання вимог «Кодексу цивільного захисту України» (№ 5403-VI), постанов Кабінету Міністрів України: від 23.10.2013 № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту»; від 26.06.2013 № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту»; від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказів МВС України: від 29.05.2014 № 523 «Про затвердження Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності», зареєстрованого в Мін'юсті 13.06.2014 за № 624/25401; від 21.10.2014 № 1112 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання у мережі навчально-методичних установ єдиної системи цивільного захисту» зареєстрованого в Мін'юсті 05.11.2014 за № 1398/26175; від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні» зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.03.2015 за № 252/26697, наказу МНС України від 07.06.2011 № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах», наказів ДСНС України від 06.06.2014 № 310 (у редакції наказу ДСНС України від 08.08.2014 № 458) «Про внесення змін до Програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях», наказу ДСНС України від 19.02.2016 № 83 «Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях», та з метою підвищення якості підготовки і перепідготовки керівного складу цивільного захисту, її органів управління та сил, навчання населення вмінню діяти у разі виникнення надзвичайних ситуацій, формування єдиних підходів до системи підготовки населення у галузі захисту від надзвичайних ситуацій:

1. Головним завданням цивільного захисту Харківської області на 2018 рік вважати здійснення заходів щодо реалізації державної політики, спрямованої на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період.

Підготовку органів управління та сил цивільного захисту здійснювати відповідно до Плану основних заходів цивільного захисту Харківської області на 2018 рік.

Основні зусилля у ході реалізації головного завдання зосередити на навчанні керівного складу та органів управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, підготовці сил цивільного захисту та населення до дій в умовах загрози та виникнення надзвичайних, аварійних ситуацій, терористичних актів, шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період на основі законодавства у зазначеній сфері.

2. Підготовку ланок територіальної підсистеми ЄДС цивільного захисту у 2018 році планувати та здійснювати на підставі цих рекомендацій і реальної оцінки стану справ у зазначеній сфері.

Підготовку органів управління та керівного складу цивільного захисту усіх рівнів, персоналу підприємств, установ та організацій здійснювати у ході спеціальних об'єктових навчань, тренувань та занять з охопленням тематики з питань захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних із можливими терористичними проявами (з обов'язковим відображенням зазначеного питання в організаційних і плануючих документах керівників цивільного захисту відповідних ланок).

2.1. Проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

Навчання осіб керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, здійснювати шляхом проведення функціонального навчання та практичної підготовки.

Функціональне навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту проводити в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту, на обласних та міста Харків курсах удосконалення керівних кадрів 1-ї категорії (далі – обласних курсах) та навчально-консультаційних пунктах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області за Планом комплектування Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту на 2018 рік, який затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 06.12.2017 № 716.

Практичну підготовку проводити під час спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки та планів цивільного захисту на особливий період.

Функціональне навчання осіб керівного складу та фахівців органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, проводити у перший рік призначення на посаду і періодично один раз на три - п'ять років, відповідно до державного замовлення за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених для фінансування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, а також за контрактом за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб з відривом від виробництва із збереженням заробітної плати. Відповідні записи про навчання заносити у трудову книжку.

Навчальний процес в Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області організовувати і проводити згідно з нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, Типовим Положенням про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (наказ МВС України від 29.05.2014 № 523), Положенням про організацію навчального процесу з функціонального навчання у мережі навчально-методичних установ єдиної системи цивільного захисту (наказ МВС України від 21.10.2014 № 1112).

Проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, здійснювати у відповідності з робочими навчальними програмами та навчальними програмами постійно діючих семінарів, з урахуванням базової підготовки слухачів та закінчувати проведенням підсумкового контролю з метою оцінки результатів навчання слухачів шляхом виконання ними спеціальних вправ або захисту ними індивідуальних робіт.

Посадовим особам ГУ ДСНС України у Харківській області, уповноваженим здійснювати державний нагляд (контроль) з питань техногенної, пожежної безпеки та цивільного захисту, в межах компетенції, здійснювати контроль за дотриманням періодичності проходження навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, та вживати заходи щодо удосконалення цих заходів.

2.2. Оперативна підготовка.

В оперативній підготовці основні зусилля зосередити на підготовці органів управління та сил цивільного захисту районних ланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Харківської області щодо реагування на надзвичайні ситуації. Основною формою навчання органів управління вважати командно-штабні навчання та штабні тренування. Підготовку сил цивільного захисту здійснювати шляхом проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту.

Органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, які планують, організовують і проводять командно-штабні навчання, а також здійснюють за

результатами командно-штабних навчань визначення стану готовності функціональних, територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланок до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період керуватися вимогами наказу ДСНС України від 18.05.2017 № 273 «Про внесення змін до наказу ДСНС України від 29.01.2014 № 44 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань”».

Основними завданнями з підготовки органів управління та сил цивільного захисту вважати:

поглиблення теоретичних знань, набуття практичних умінь і відпрацювання практичних навичок, необхідних для проведення заходів з цивільного захисту;

відпрацювання злагодженості дій органів управління та сил цивільного захисту під час проведення заходів з цивільного захисту;

проведення оцінки стану готовності органів управління та сил цивільного захисту до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;

навчання керівного складу та фахівців органів управління та сил цивільного захисту з питань застосування сучасних засобів зв'язку і автоматизації управління, спеціальної техніки, обладнання та інструментів;

впровадження в практику передового досвіду з підготовки органів управління та сил цивільного захисту.

Підготовку органів управління та сил цивільного захисту здійснювати відповідно до плану основних заходів цивільного захисту України на відповідний рік, річних планів основних заходів цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланок.

Фінансування заходів з підготовки органів управління та сил цивільного захисту здійснювати залежно від їх рівня за рахунок відповідних бюджетних призначень, а також коштів суб'єктів господарювання.

2.3 Підготовка населення за місцем роботи.

Навчання працюючого населення здійснювати безпосередньо на підприємстві, в установі та організації згідно з програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

Керівникам підприємств, установ та організацій розробити та затвердити програми підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях з урахуванням виробничих особливостей, наявності спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, об'єктів підвищеної небезпеки, проведення робіт з підвищеною пожежною небезпекою та продовження функціонування в особливий період.

Навчання працівників на підприємстві, в установі та організації здійснювати шляхом курсового та індивідуального навчання.

Курсове навчання проводити у навчальних групах і здійснювати в навчальних класах або на об'єктах навчально-виробничої бази підприємства, установи та організації.

Індивідуальне навчання проводити шляхом вивчення працівниками теоретичного матеріалу самостійно та у формі консультацій з керівниками навчальних груп або іншими особами.

Навчальні групи комплектувати переважно з працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

Тренінги необхідних дій в умовах надзвичайних ситуацій проводити під час курсового або індивідуального навчання шляхом виконання індивідуальних завдань або групових занять з метою формування та/або відпрацювання умінь та навичок користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, дотримання правил поведінки під час проведення евакуації, проведення серцево-легеневої реанімації та інших способів надання першої допомоги потерпілим.

На підприємствах, в установах та організаціях із чисельністю працівників 50 і менше осіб навчання здійснювати шляхом проведення інструктажів за програмою загальної підготовки працівників, які проводяться особами з питань цивільного захисту, призначеними в межах штатної чисельності суб'єкта господарювання.

З метою належної організації навчального процесу, забезпечення послідовності теоретичного і практичного навчання на підприємствах, в установах та організаціях розробити і відпрацьовувати планувальні, облікові та звітні документи.

Підготовку працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях, що передбачає вивчення інформації, що міститься у планах реагування на надзвичайні ситуації про дії в умовах загрози і виникнення надзвичайної ситуації, а також оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального і колективного захисту проводити за програмою загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій. Рекомендована тематика наведена (додаток 1, розділ I).

Підготовку працівників підприємств, установ та організацій, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, проводити за програмою спеціальної підготовки безпосередньо за місцем роботи згідно з тематикою (додаток 1, розділ II) під керівництвом командирів формувань.

Підготовку працівників об'єктів підвищеної небезпеки щодо поглиблення знань з питань техногенної безпеки, джерел небезпеки, що за певних обставин можуть спричинити виникнення надзвичайної ситуації на об'єкті підвищеної небезпеки, та небезпечних речовин, що виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на його території проводити за програмою додаткової підготовки з техногенної безпеки. Рекомендована тематика наведена (додаток 1, розділ III).

Підготовку працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, а саме підвищення рівня загальних пожежно-технічних знань, вивчення правил пожежної безпеки з урахуванням особливостей виробництва, ознайомлення з протипожежними заходами та діями у разі виникнення пожежі, оволодіння навичками використання наявних засобів пожежогасіння проводити за програмою пожежно-технічного мінімуму.

Особи, що залучаються підприємствами, установами та організаціями (в тому числі на умовах договору) до проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, проходять спеціальну підготовку у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області на контрактній основі.

Навчання посадових осіб підприємств, установ та організацій, які до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) зобов'язані проходити навчання з питань пожежної безпеки, здійснювати в Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області відповідно до програми навчання з питань пожежної безпеки.

Підвищення рівня знань та отримання практичних навичок щодо дій у надзвичайних ситуаціях здійснювати на практичних заняттях у ході проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань.

Для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях на підприємстві, в установі та організації обладнати з урахуванням особливостей виробничої діяльності інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту, що є частиною приміщення загального користування, у якій тематично оформити стенди, розмістити схеми, навчальні посібники і зразки, передбачені програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

Інформація та повідомлення на стендах, схемах інформаційно-довідкового куточка повинні відповідати наявним можливостям та ресурсам підприємства, установи, організації з протидії небезпечним факторам, що передбачені об'єктовим планом реагування на надзвичайні ситуації, а її зміст узгоджений з територіальним (районним) органом ГУ ДСНС України в області, у разі потреби, з відповідним органом місцевого самоврядування.

Вжити заходів щодо удосконалення матеріально-технічної бази з підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях шляхом виділення ділянок, споруд, приміщень для обладнання в них навчальних ділянок, пунктів, класів тощо.

2.4. Підготовка студентів, учнів та вихованців закладів освіти.

Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації організувати підготовку студентів та навчально-виховну роботу з дітьми й учнівською молоддю відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.11.2016 № 1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.12.2016 за № 1623/29753.

Забезпечити разом із ГУ ДСНС України у Харківській області та Департаментом цивільного захисту Харківської обласної державної адміністрації дієвий контроль за роботою навчальних закладів, якістю навчання за нормативними навчальними дисциплінами «Цивільний захист» та «Безпека життєдіяльності», а також запровадження ними при цьому новітніх навчальних технологій та

застосування вимог нових законодавчих і нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту.

Обсяги, зміст навчання та форми перевірки знань з основ цивільного захисту та безпеки життєдіяльності населення визначаються навчальними планами і програмами.

Підготовку учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів до дій у надзвичайних ситуаціях, що передбачає здобуття знань і вмінь з питань особистої безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної безпеки та основ цивільного захисту, здійснювати в рамках вивчення предметів «Основи здоров'я» та «Захист Вітчизни».

Перед початком канікул ввести в практику проведення щоденних тематичних занять на тему: «Безпека на воді (льоду)», «Вивчення правил дорожнього руху», «Безпечне поводження з вогнем», «Рекомендації по захисту від актів терору».

Практичне закріплення теоретичного матеріалу завершити проведенням у квітні 2018 року «Дня цивільного захисту».

З метою встановлення єдиної методики проведення «Дня цивільного захисту» та обміну досвідом між керівним складом цивільного захисту системи освіти, у кожному районі та місті області у березні - квітні 2018 року провести показові «Дні цивільного захисту», з обов'язковим залученням керівників районних управлінь (відділів) освіти, шкіл і ПТНЗ, спеціалістів з питань цивільного захисту райдержадміністрацій (міськвиконкомів) та фахівців районних підрозділів ГУ ДСНС України у Харківській області.

З метою удосконалення навчання дітей основам безпечної життєдіяльності провести у дошкільних загальноосвітніх і навчально-виховних закладах зустрічі з працівниками системи цивільного захисту, конкурси, батьківські збори, вікторини, тощо.

Навчально-виховну роботу з дітьми дошкільного віку проводити із забезпеченням мінімально достатнього рівня знань дитини щодо безпечного перебування в навколишньому середовищі та поведінки у надзвичайних ситуаціях.

Для поліпшення якості організаційної, практичної і навчально-виховної роботи з дітьми з питань особистої безпеки, захисту життя та норм поведінки у надзвичайних ситуаціях у дошкільних закладах у травні місяці 2018 року провести Тиждень безпеки дитини».

Копії наказів місцевих органів управління освіти щодо планування проведення «Дня цивільного захисту» та «Тижня безпеки дитини» надати до Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області до 30.01.2018 року.

3. Практичну підготовку та відпрацювання дій за планами реагування на надзвичайні ситуації, планами локалізації і ліквідації аварій (катастроф) здійснювати під час підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань.

Керівникам суб'єктів господарювання організувати практичну підготовку відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації, інструкцій щодо дій

персоналу суб'єкта господарювання у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій якщо працюючого персоналу 50 осіб і менше, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки та планів цивільного захисту на особливий період, затверджених в установленому законодавством порядку.

Практичну підготовку працюючого населення здійснювати безпосередньо на підприємстві, в установі та організації під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, а в навчальних закладах всіх рівнів об'єктових тренувань, Днів цивільного захисту, Тижнів безпеки дитини. Передбачити відпрацювання питань щодо приведення органів управління у різні ступені готовності, захисту населення і територій при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і на особливий період.

Теми спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту визначати виходячи з особливостей географічного розташування, наявності потенційно-небезпечних об'єктів і виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру районів, міст та підприємств області.

Керівникам підприємств, установ та організацій до 30.10.2018 року скласти графіки проведення спеціальних об'єктових навчань і тренування з питань цивільного захисту на 2019 рік та узгодити їх з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та територіальними органами ДСНС.

Планування спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту здійснювати згідно з Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 443 та рекомендаціями ДСНС України від 26.04.2017 № 16-6361/161 «Про проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту».

Протипожежні тренування (практичні тренування персоналу у діях на випадок пожежі) проводити на всіх підприємствах, в установах, організаціях незалежно від чисельності працюючих.

Кожен працівник протягом року (крім року проведення на підприємстві, в установі, організації спеціального об'єктового навчання) має взяти участь у протипожежному тренуванні, темою якого є порушення з причини пожежі режиму роботи об'єкта в цілому, а також у протипожежному тренуванні по структурних підрозділах підприємства, установи, організації.

На об'єктах з постійним або тимчасовим перебуванням на них 100 і більше осіб або таких, що мають хоча б одне окреме приміщення з одночасним перебуванням 50 і більше осіб, які є навчальними (у тому числі дошкільними) закладами, закладами охорони здоров'я із стаціонаром, будинками для людей похилого віку та інвалідів, санаторіями і закладами відпочинку, розважальними, культурно-освітніми та видовищними закладами, критими спортивними будинками і спорудами, готелями, мотелями, кемпінгами, торговими підприємствами та іншими аналогічними за призначенням об'єктами з масовим перебуванням людей, відповідно до інструкції, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей, не рідше одного разу на півроку мають проводитися практичні тренування всіх задіяних працівників. Для об'єктів, у яких передбачається перебування людей уночі, інструкції повинні передбачати також дії у нічний час.

Протипожежні тренування проводити тривалістю відповідно до вимог наказу ДСНС України від 06.06.2014 № 310 (у редакції наказу ДСНС України від 08.08.2014 № 458) та наказу МВС України від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.03.2015 за № 252/26697.

Керівництво організацією та проведенням протипожежних тренувань покладається на керівників підприємств, установ, організацій (відповідальних за пожежну безпеку).

Навчально-методичному центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області здійснювати методичний супровід практичної підготовки безпосередньо на підприємствах, в установах, організаціях спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту.

Керівникам суб'єктів господарювання організувати проходження попередньої підготовки в Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області посадових осіб, які плануються на призначення начальниками штабів керівництва спеціальними об'єктовими навчаннями, тренуваннями, відповідно до діючого законодавства.

ГУ ДСНС України в Харківській області здійснювати контроль за підготовкою і проведенням спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань ЦЗ та вести їх облік.

За результатами проведеного навчання (тренування) керівникам підприємства, установи, організації видавати наказ про стан готовності підприємства, установи, організації до вирішення завдань цивільного захисту та у разі необхідності в установленому порядку вносити уточнення та зміни до відповідних планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

4. Просвітницьку роботу та пропаганду знань серед населення з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях структурним підрозділам з питань цивільного захисту районних державних адміністрацій (міськвиконкомів), Департаменту цивільного захисту Харківської обласної державної адміністрації, ГУ ДСНС України у Харківській області спрямувати на:

здійснення інформування населення через засоби масової інформації, зокрема друкованих, а також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, аудіовізуальних та інтерактивних засобів та соціальної реклами, про заходи, які відбуваються в області щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, підготовку науково-популярних та освітніх радіо- і телепрограм, спрямованих на виховання громадської свідомості щодо власної та колективної безпеки, безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку, учнів і студентів;

створення та забезпечення трансляції роликів соціальної реклами, спрямованої на запобігання травмуванню та загибелі людей під час виникнення різних видів надзвичайних ситуацій, правил поведінки та надання першої допомоги на каналах радіо- і телебачення у найбільш сприятливий та зручний для слухачів і глядачів час;

підготовку населення до дій під час виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема, у зимовий період, можливій паводковій обстановці, поведінці на воді,

дотримання правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних норм, виникненні епідемій та отруєнь серед населення здійснювати за сприяння громадських товариств, волонтерських організацій, через всі наявні засоби масової інформації, незалежно від форми власності, друковані матеріали та мережу навчально-консультаційних пунктів при житлово-експлуатаційних органах та сільських, селищних радах. Основну увагу звернути на населення, яке проживає поряд із потенційно - небезпечними об'єктами, поряд із хімічно-небезпечними об'єктами, арсеналами (складами) зберігання боєприпасів та у сільській місцевості та поблизу лісових масивів.

Управлінню масових комунікацій Харківської обласної державної адміністрації, Харківській обласній державній телерадіокомпанії, головним редакторам друкованих засобів масової інформації міст та районів області, керівникам місцевих теле-, радіо компаній, керівникам об'єктів із масовим перебуванням людей, соціально-побутових, промислових підприємств, залізничних вокзалів, автовокзалів, аеропорту, метрополітену, ринків, супермаркетів, тощо, сприяти постійному трансляванню через засоби масової інформації текстів роз'яснень, застережень, звернень, оголошень щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та спрямованих на виховання громадської свідомості щодо власної та колективної безпеки, безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку, учнів і студентів.

5. З метою організації підготовки населення різних вікових груп, соціальних та професійних кіл до дій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, сприяння подальшому формуванню масової культури безпеки та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій:

5.1. Керівникам Департаментів (управлінь) обласної державної адміністрації:

своїми наказами визначити порядок підготовки керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту підвідомчих підприємств, установ та організацій з питань цивільного захисту;

продовжити роботу щодо передбачення у штатних розписах в місцевих державних адміністраціях, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, штатних посад, або призначення посадових осіб, відповідальних за цивільний захист;

забезпечити обов'язкове проходження навчання в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту, на обласних курсах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області, в навчальних групах підприємств, установ і організацій, усіх категорій керівників, посадових осіб і фахівців, на які поширюється дія законів у сфері цивільного захисту, навчання його організації і діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

5.2. Головам районних державних адміністрацій, міськвиконкомам міст обласного значення, керівникам органів місцевого самоврядування:

скласти та в установлений термін подати заявки на функціональне навчання за державним замовленням на підставі потреби у навчанні, використовуючи результати обліку осіб на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, які зобов'язані проходити функціональне навчання, та забезпечити періодичність проходження функціонального навчання окремих категорій осіб, зазначену у додатку 1 до Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819;

визначити своїм рішенням шляхи реалізації розпорядження Голови обласної державної адміністрації від 06.12.2017 № 716 «Про виконання Плану комплектування Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту на 2018 рік»;

затвердити план-графік проведення на підприємствах, установах, організаціях спеціальних об'єктових навчань, тренувань з цивільного захисту та протиаварійних тренувань на об'єктах підвищеної небезпеки з відпрацюванням дій за можливими надзвичайними ситуаціями на 2018 рік і до 30.01.2018 року надати по одному примірнику до Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області, для планування практичного навчання до дій за надзвичайних ситуацій;

передбачити у період проведення в адміністративно-територіальних одиницях командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту;

організувати контроль здійснення практичної підготовки під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління, згідно з рекомендаціями ДСНС від 26.04.2017 № 16-6361/161 «Про проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту»;

при організації навчання непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях, основну увагу приділяти створенню та підтриманню у належному стані існуючої мережі консультаційних пунктів при житлово-експлуатаційних органах, сільських радах, на базі яких навчання непрацюючого населення здійснюється шляхом проведення інформаційно-просвітницької роботи за місцем проживання та самостійного вивчення загальної програми навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях та інших інформаційно-довідкових матеріалів з питань цивільного захисту, правил пожежної безпеки у побуті та громадських місцях;

забезпечити підготовку та видання навчальних, навчально-наочних посібників, розповсюдження інформаційних матеріалів, буклетів, пам'яток тощо;

організувати розміщення в місцях загального користування та масового перебування людей табличок, листівок, плакатів з рекомендаціями про порядок дій на випадок надзвичайної ситуації;

продовжити щорічне проведення Всеукраїнської акції «Герой-рятувальник року» та громадської акції «Запобігти. Врятувати. Допомогти», з метою привернення особливої уваги громадян до професії рятувальника, сприяння формування довіри

громадян до Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, виховання молоді на прикладі героїчних вчинків наших співвітчизників;

спланувати та провести огляди-конкурси на кращу навчально-матеріальну базу з цивільного захисту серед суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності;

спланувати проведення з керівним складом територіальної підсистеми та керівництвом підпорядкованих підприємств, установ та організацій підбиття підсумків з виконання основних заходів з навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях за окремий плановий період і визначення завдань на наступний плановий період.

5.3. Керівникам обласних курсів та навчально-консультаційних пунктів Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Харківської області:

забезпечити проведення функціонального навчання осіб керівного складу і фахівців у сфері цивільного захисту відповідно до державного замовлення та укладених договорів з підприємствами, установами та організаціями;

проаналізувати стан виконання державного замовлення з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту у попередньому році, та подати у встановлені терміни пропозиції щодо обсягів державного замовлення на наступний рік;

організувати з підприємствами, установами та організаціями, що проводять спеціальне об'єктове навчання, проведення у підготовчий період на їх базі інструктивно-методичних занять та інструктажів з керівним та з посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт з питань відпрацювання плануючих документів за навчанням та надати методичну допомогу керівництву в його проведенні;

забезпечити надання підприємствам, установам та організаціям консультаційних, аналітичних, методичних та інших кваліфікованих послуг з питань планування діяльності з цивільного захисту та навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту;

здійснювати методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту.

здійснювати методичний супровід видання місцевими органами виконавчої влади навчальних, навчально-наочних посібників, брошур, рекомендацій, пам'яток, розповсюдження інформаційних матеріалів, буклетів, необхідних для задоволення потреб у самостійному вивченні програм навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях;

вивчати стан та методики навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях на підприємствах, в установах і організаціях під час підготовки і проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

організувати проведення системної дослідно-експериментальної роботи із вдосконалення форм і методів проведення на підприємствах, установах та

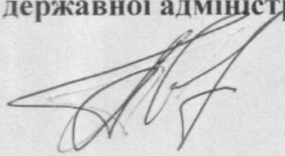
організаціях спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

з метою вироблення єдності поглядів на організацію і методику проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань взяти участь у показових навчаннях і тренуваннях, що проводяться суб'єктами господарювання:

- показовому спеціальному об'єктовому навчанні на базі одного із підприємств;
- показовому «Дні цивільного захисту» та «Тижні безпеки дитини» на базі опорних з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів;

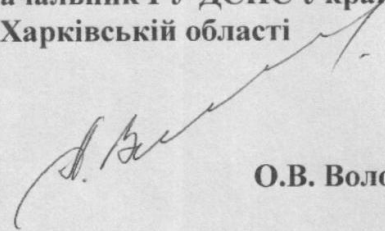
надати методичну допомогу органам управління освітою та керівникам професійно-технічних навчальних закладів з організації і проведення Дня цивільного захисту та оглядів-конкурсів на кращий стан професійно-технічного навчального закладу з питань безпеки життєдіяльності.

**Директор Департаменту
цивільного захисту
Харківської обласної
державної адміністрації**



П.О. Пономаренко

**Начальник ГУ ДСНС України
у Харківській області**



О.В. Волобуєв

ТЕМАТИКА

для підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях

I. Підготовка в навчальних групах за програмою загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій

Рекомендована тематика та орієнтовний зміст тем за розділами програми

1. Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах загрози та виникнення НС

Тема 1.1. Основні способи захисту в умовах загрози та виникнення НС.

Основні поняття про НС. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС. Попереджувальний сигнал «Увага всім!».

Захисні споруди цивільного захисту, їх призначення та облаштування. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.

Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами. Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.

Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих працівників.

Тема 1.2. Правила поведінки працівників під час НС природного характеру.

Правила поведінки і дії працівників при землетрусах.

Безпечні дії працівників у разі виникнення геологічних НС (пов'язаних із зсувами, обвалами або осипами, осіданням земної поверхні, карстовими провалами або підтопленням).

Особливості негативного впливу гідрометеорологічних НС. Правила безпечної поведінки у разі їх виникнення.

Основні причини виникнення та особливості пожеж у природних екологічних системах. Правила поведінки та заходи безпеки у разі їх виникнення.

Тема 1.3. Безпека працівників під час радіаційних аварій і радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту.

Ядерні установки та джерела іонізуючого випромінювання. Особливості радіаційного впливу на людину. Поняття про дози опромінення людини. Променева хвороба.

Побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування.

Режими радіаційного захисту. Санітарна обробка працівників. Дезактивація приміщень, обладнання, техніки, виробничої території тощо.

Тема 1.4. Правила поведінки працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Характеристики основних небезпечних хімічних речовин. Особливості їх впливу на організм людини. Наслідки аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.

Загальні правила поведінки та дії працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Проведення заходів з ліквідації наслідків аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Дегазація приміщень, обладнання, виробничої території тощо.

Тема 1.5. Вибухо та пожежонебезпека на виробництві. Рекомендації щодо дій під час виникнення пожежі.

Основні поняття вибухобезпеки виробництва. Небезпечні фактори вибуху і захист від них. Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів.

Стисла характеристика пожежної небезпеки підприємства, установи, організації. Протипожежний режим на робочому місці. Можливість виникнення та (або) розвитку пожежі. Небезпечні фактори пожежі.

Дії працівників у разі загрози або при виникненні пожежі. Гасіння пожеж. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок та правила їх використання під час пожежі.

Тема 1.6. Правила поведінки і дії в умовах масового скупчення людей та в осередках інфекційних захворювань.

Безпека при масових скупченнях людей. Психологія натовпу. Правила безпечної поведінки у місцях масового перебування людей та у разі масового скупчення людей.

Поширення інфекційних хвороб серед населення. Джерела збудників інфекцій. Основні механізми передавання збудників інфекції.

Режимно-обмежувальні заходи (посилене медичне спостереження, обсервація, карантин). Правила поведінки в осередках інфекційних захворювань, особиста гігієна в цих умовах.

Основні напрямки профілактики інфекційних хвороб. Методи і засоби дезінфекції, дезінсекції, дератизації. Основні дезінфекційні засоби.

2. Надання першої допомоги потерпілим.

Тема 2.1. Порядок і правила надання першої допомоги при різних типах ушкоджень.

Основні правила надання першої допомоги в невідкладних ситуаціях. Проведення первинного огляду потерпілого. Способи виклику екстреної медичної допомоги.

Ознаки порушення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Проведення штучного дихання. Ознаки зупинки роботи серця. Проведення непрямого масажу серця.

Перша допомога при ранах і кровотечах. Способи зупинки кровотеч. Правила та прийоми накладання пов'язок на рани.

Перша допомога при переломах. Прийоми та способи іммобілізації із застосуванням табельних або підручних засобів.

Тема 2.2. Порядок і правила надання першої допомоги при ураженні небезпечними речовинами, при опіках тощо.

Невідкладна та перша допомога при отруєннях чадним газом, аміаком, хлором, іншими небезпечними хімічними речовинами.

Перша допомога при хімічних та термічних опіках, радіаційних ураженнях, втраті свідомості, тепловому та сонячному ударах.

Правила надання допомоги при утопленні.

Способи і правила транспортування потерпілих.

3. Організація заходів цивільного захисту на підприємстві, в установі, організації.

Тема 3.1. Забезпечення виконання на підприємстві, в установі та організації завдань з цивільного захисту

Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Організаційна структура управління цивільним захистом підприємства, установи, організації. Об'єктові комісія з питань НС та евакуації.

Відомості щодо об'єктових спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту. Відомча та добровільна пожежна охорона. Аварійно-рятувальне обслуговування підприємств, установ, організацій. Система керівництва рятувальними роботами, координація дій виробничого персоналу та залучених підрозділів і служб, які беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Права і обов'язки працівників у сфері цивільного захисту. Сприяння проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС у разі їх виникнення. Заходи життєзабезпечення постраждалих та соціального захисту і відшкодування матеріальних збитків постраждалим внаслідок НС.

Тема 3.2. Виконання заходів захисту та дії працівників згідно з планами реагування на НС

Об'єктовий план реагування на НС (інструкція щодо дій персоналу суб'єкта господарювання у разі загрози або виникнення НС). Прогнозовані природні загрози, територіальне розміщення потенційно небезпечних об'єктів, небезпечні виробничі фактори, характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо) на виробництві.

Об'єктова система оповіщення працівників. Дії персоналу щодо аварійної зупинки виробництва. Виведення працівників з небезпечної зони, порядок забезпечення їх засобами індивідуального захисту, місця розташування можливих сховищ, шляхи евакуації.

Інформування працівників щодо розвитку НС, місць розгортання і маневрування аварійно-рятувальних сил, залучення необхідних ресурсів, технічних і транспортних засобів, координації дій з населенням та заходів безпеки в зоні НС.

II. Рекомендована тематика для підготовки працівників підприємств, установ та організацій що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту – (15 годин)

1. Загальна тематика - (9 годин)

Тема 4.1. Характеристика небезпечних техногенних факторів притаманних сфері діяльності підприємства, установи, організації та найближчих потенційно небезпечних об'єктів.

(1 година)

Тема 4.2. Призначення і організаційна структура позаштатного формування ЦЗ, функціональні обов'язки особового складу та його дії за планом приведення формування в готовність до виконання завдань. (2 години)

Тема 4.3. Організація захисту особового складу формування в ході виконання рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

(1 година)

Тема 4.4. Організація санітарної обробки особового складу формувань, спеціальної обробки техніки і майна при зараженні радіоактивними, отруйними речовинами та бактеріальними засобами. (1 година)

Тема 4.5. Прийоми надання само - та взаємодопомоги при пораненнях, опіках, кровотечах, переломах в ході проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Перша медична та долікарська допомога при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами. (1 година)

Тема 4.6. Заходи безпеки при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф та проявів терористичних актів.

(1 година)

Тема 4.7. Взаємодія особового складу формувань при проведенні робіт у районах надзвичайних ситуацій. (1 година)

Тема 4.8. Дії формувань при загрозі та ліквідації наслідків терористичних актів.

(1 година)

2. Спеціальна тематика - (6 годин)

Для рятувальних формувань

Тема 5.1. Розшук та визволення потерпілих з під завалів будівель, зсувів, снігових лавин. Прийоми та способи рятування людей на верхніх поверхах зруйнованих або палаючих будівель. (2 година)

Тема 5.2. Завалення нестійких конструкцій споруд та їх підсилення. Дії особового складу формування з рятування людей із завалених захисних споруд. (1 година)

Тема 5.3. Евакуація людей із зон затоплення (підтоплення), осередків пожеж та територій, забруднених радіоактивними і небезпечними хімічними речовинами. (2 години)

Тема 5.4. Способи транспортування потерпілих. Розміщення потерпілих на транспортних засобах. (1 година)

Для формувань механізації робіт

Тема 5.5. Підготовка машин та механізмів до дій в осередках ураження, районах аварій та катастроф. (2 години)

Тема 5.6. Прокладка колонних шляхів. Розчистка доріг від завалів. (1 година)

Тема 5.7. Зведення насипів, дамб, водовідвідних каналів. Ліквідація підтоплень будівель та споруд. (1 година)

Тема 5.8. Усунення аварій та пошкоджень захисних споруд. Дії формування при будівництві укриттів для людей і техніки. (1 година)

Тема 5.9. Види, масштаб і характер пожеж. Гасіння масових, суцільних пожеж. Влаштування протипожежних бар'єрів, насипів, просік. (1 година)

Для аварійно-відновлювальних формувань

Тема 5.10.. Ймовірний характер руйнувань та пошкоджень на комунально-енергетичних мережах та технологічних лініях. (2 години)

Тема 5.11. Аварійно-відновлювальні роботи на мережах водо- теплопостачання та каналізації. (1 година)

Тема 5.12. Аварійно-відновлювальні роботи на мережах газозабезпечення. (1 година)

Тема 5.13.. Аварійно-відновлювальні роботи на системах енергопостачання. (1 година)

Тема 5.14. Дії формування при ліквідації витоків та нейтралізації сильнодіючих отруйних речовин. (1 година)

Для формувань розвідки, радіаційного та хімічного захисту

Тема 5.15. Організація радіаційного і хімічного контролю. Прилади радіаційної та хімічної розвідки. (1 година)

Тема 5.16. Організація радіаційного і хімічного спостереження. Мережа спостереження та лабораторного контролю. (1 година).

Тема 5.17. Дії формувань при веденні розвідки маршрутів висування і району (об'єкту) рятувальних та інших невідкладних робіт. (1 година)

Тема 5.18. Спеціальна обробка на об'єкті господарської діяльності. Її сутність і зміст

Тема 5.19. Санітарна обробка людей. (1 година)

Тема 5.20. Пункти видачі засобів захисту. Склад, порядок роботи, обладнання пунктів видачі. Порядок підготовки і видачі засобів захисту. (1 година)

Для формувань забезпечення та обслуговування

Тема 5.21. Розгортання та дії рухомого пункту харчування. (1 година)

Тема 5.22. Розгортання та дії рухомого пункту продовольчого постачання. (1 година)

Тема 5.23. Розгортання та дії рухомого пункту речового постачання. (1 година).

Тема 5.24. Рухомий пункт водопостачання. Комплектування та підготовка техніки. Організація роздачі питної води населенню. (1 година)

Тема 5.25. Розгортання та дії рухомого пункту забезпечення паливно-мастильними матеріалами. (2 години)

Для протипожежних формувань

Тема 5.26. Пожежно-технічне спорядження. Вогнегасні речовини та область їх застосування. (1 година).

Тема 5.27. Локалізація та гасіння лісових, торф'яних та степових пожеж. (2 години)

Тема 5.28. Протипожежні профілактичні заходи на об'єкті. (1 година).

Тема 5.29. Способи та прийоми гасіння пожежі на об'єкті господарювання. Прийоми рятування людей з палаючих будівель і споруд. (2 години)

Для формувань охорони громадського порядку

Тема 5.30. Правова основа введення режиму надзвичайного стану. (1 година)

Тема 5.31. Дії формувань при проведенні евакуації населення. (2 години)

Тема 5.32. Забезпечення громадського порядку, попередження та припинення випадків мародерства, розкрадання матеріальних цінностей при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф. (1 година)

Тема 5.33. Психологія натовпу. Попередження паніки серед населення. (2 години)

Для автомобільних формувань

Тема 5.34. Планування та організація автотранспортного забезпечення при перевезенні населення та вантажів. (1 година)

Тема 5.35. Обладнання автотранспорту для перевезення уражених та постраждалих внаслідок стихійного лиха, аварій та катастроф. (2 години)

Тема 5.36. Здійснення перевезення населення. (2 години)

Тема 5.37. Здійснення перевезення вантажів, обладнання. (1 година)

Для формувань зв'язку

Тема 5.38. Засоби зв'язку, які є на оснащенні формування. (2 години)

Тема 5.39. Організація та забезпечення сталого зв'язку у районах стихійного лиха, аварій та катастроф. (2 години).

Тема 5.40. Порядок розгортання та експлуатації засобів зв'язку у різних умовах надзвичайних ситуацій. (2 години)

Для формувань евакуації

Тема 5.41. Порядок проведення евакуаційних заходів. (2 години)

Тема 5.42. Евакуація людей з районів стихійного лиха, аварій та катастроф. (2 години)

Тема 5.43. Евакуація людей та вантажів, матеріальних цінностей та обладнання при загрозі стихійного лиха, аварії чи катастрофи. (2 години)

Для медичних формувань

Тема 5.44. Медична допомога постраждалим при надзвичайних ситуаціях. Медичні засоби захисту. (2 години)

Тема 5.45. Організація роботи медичного формування при виконанні завдань за призначенням. (2 години)

Тема 5.46. Дії особового складу формування при наданні першої медичної допомоги людям, які постраждали під час надзвичайної ситуації. (2 години)

Для формувань обслуговування сховищ

Тема 5.47. Захисні споруди, особливості їх будівництва, обладнання, утримання та правила експлуатації. (2 години)

Тема 5.48. Дії особового складу формування під час підготовки захисної споруди для використання за призначенням. (2 години)

Тема 5.49. Дії особового складу формування в ході прийому та під час перебування у захисній споруді людей, що укриваються, а також після виведення людей. (2 години)

Для формувань захисту сільськогосподарських рослин та тварин

Тема 5.50. Ветеринарна обробка тварин. (1 година)

Тема 5.51. Знезаражування продуктів тваринництва, рослинництва, води та фуражу. (2 години).

Тема 5.52. Надання лікувальної та профілактичної допомоги тваринам. (2 години)

Тема 5.53. Проведення заходів по захисту сільськогосподарських рослин. (1 година)

ІІІ. Рекомендована тематика додаткової підготовки (4 години) для підготовки працівників об'єктів підвищеної небезпеки

Тема 6.1. Отримання працівниками на основі базової загальної підготовки додаткових знань щодо особливостей та порядку дій за планом локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій в умовах надзвичайних ситуацій техногенного характеру, які можуть виникнути на об'єкті виходячи з характеру його небезпек. (2 години)

Тема 6.2. Набуття практичних навичок щодо користування засобами захисту, взаємодії з іншими виконавцями робіт із забезпеченням вимог техніки безпеки та надання першої допомоги потерпілим в умовах надзвичайних ситуацій техногенного характеру. (2 години)

IV. Підготовка населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування.

Населення, яке не зайняте у сфері виробництва та обслуговування повинно:

а) знати:

- можливі небезпечні та шкідливі фактори середовища проживання;
- порядок дій за сигналом “Увага всім!” та іншими мовними повідомленнями органів управління у справах цивільного захисту;
- перелік служб, до яких потрібно звертатись у разі виникнення певних видів надзвичайних ситуацій, способи зв’язку з ними;
- місця розташування захисних споруд цивільного захисту, призначених для їх укриття, пунктів видачі засобів індивідуального захисту;
- правила поведінки (дії) під час проведення евакуації;
- заходи, що застосовуються в умовах надзвичайного стану, та дотримання протиепідемічного режиму;
- прийоми надання першої медичної допомоги;

б) вміти:

- використовувати індивідуальні та колективні засоби захисту, виготовляти прості засоби захисту органів дихання та шкіри;
- вірно діяти за сигналом “Увага всім!” та іншими мовними повідомленнями органів управління у справах цивільного захисту;
- виконувати заходи щодо захисту дітей та дотримуватися відповідних вимог у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

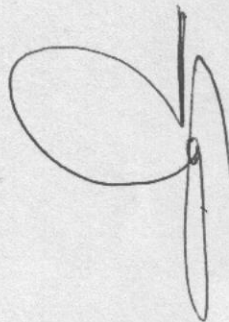
Примітки: При проведенні занять з усіх тем приділяти увагу формуванню у людей психологічної готовності до дій у надзвичайних ситуаціях, впевненості у надійності заходів і прийомів захисту від їх наслідків.

Вибір тем для занять визначається керівниками навчальних груп, виходячи з рекомендованої тематики з урахуванням навчальних тем та годинного обсягу підготовки.

Безпосередньо відповідальність за організацію і здійснення навчання за тематиками на виробництві покладається на керівників підприємств, установ, організацій, а відносно населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування-на відповідних керівників органів місцевого самоврядування.

Контроль за плануванням та обліком навчання за тематикою на підприємстві, в установі, організації та в органі місцевого самоврядування покладається на спеціально призначених осіб з питань цивільного захисту.

**Начальник НМЦ ЦЗ та БЖД
Харківської області**



О.М.Тесленко